

Izjava gosp. Wijnholdsa o Republici Hrvatskoj
Sastanak Izvršnog odbora 01/28
19. ožujka 2001.

Skup dokumenta daje otvorenu, ali objektivnu procjenu postignuća hrvatskoga gospodarstva i navodi otvorena pitanja koja još treba riješiti. Hrvatske vlasti su zahvalne predstavnicima MMF-a na njihovim neumornim naporima da im pomognu u provođenju gospodarske reforme te su pokazale namjeru da objave sve te (prvorazredne) dokumente. Hrvatske vlasti namjeravaju tretirati stand-by kao aranžman sklopljen kao mjera opreza.

Fiskalna politika

Jedno od važnijih Vladinih postignuća, koje će i dalje biti podržavano u sklopu aranžmana s Fondom, jest izuzetno veliko poboljšanje strukture javnih financija. Određeno je da će se rashodi proračuna konsolidirane središnje države smanjiti za impresivnih 12,5 postotnih bodova, odnosno na 37,6 posto BDP-a! Porezno opterećenje gospodarstva će se razmjerno smanjivati, ali nešto sporijim tempom, što će omogućiti smanjenje proračunskog manjka sa 7,4 posto BDP-a u 1999. na 1,3 posto BDP-a u 2003. Procjenjuje se da su se u sklopu te fiskalne konsolidacije domaće dospjele obveze smanjile za 4,5 posto BDP-a u 2000. Pažnje vrijedna jest i činjenica da je Vlada prvi put objavila projekciju trogodišnjeg proračuna, koja u sebi sadrži jasne fiskalne ciljeve. U skladu s tim, transparentnost i odgovornost su u velikoj mjeri poboljšani.

Očekuje se da će prihodi od privatizacije i inozemne posudbe u cijelosti pokriti ovogodišnje financijske potrebe Vlade, dok će manjak tekućeg računa platne bilance biti u potpunosti pokriven inozemnim izravnim ulaganjima. Nadalje, kao što su predstavnici MMF-a naveli u svojoj izjavi, nedavna je prodaja euroobveznica s rokom dospijeca od 10 godina (čime je ostvaren ekvivalent od oko 2,5 BDP-a) bila vrlo uspješna: potražnja za obveznicama bila je dva puta veća od ponude. Hrvatsku se sve više promatra kao državu koja konvergira prema Europi, što je i evidentno iz vrlo male razlike između kupovne i prodajne cijene hrvatskih i slovačkih obveznica – otprilike 200 baznih bodova u odnosu na njemačke državne obveznice. Prema J. P. Morganovu EMBI globalnom indeksu Hrvatska je ocijenjena kao država koja je u veljači ostvarila najbolje rezultate, sa smanjenjem marže od samo 36 baznih bodova.

Monetarna i fiskalna politika

Hrvatska narodna banka bila je jedna od najuspješnijih u Srednjoj i Istočnoj Europi, a njezina stopa inflacije je više od polovine jednog desetljeća (od uvođenja kune, nove hrvatske valute, u 1994.) bila iskazivana jednoznamenkastim brojem. Prošlogodišnje povećanje stope inflacije može se prije svega objasniti povećanjem cijene energije i određenim povećanjem trošarina. Temeljna inflacije je i dalje stabilna i na razini je nešto višoj od 4 posto. Tečaj je u skladu s tim bio prilično stabilan iako mu je bilo dopušteno da fluktuiraju. Pričuve kontinuirano rastu i dostatne su za pokrivanje kratkoročnog duga (na osnovi preostalog dospjeća).

Financijski sektor

Bankovni sektor je znatno ojačan, velikim dijelom zahvaljujući snažnoj intervenciji HNB-a u bankovnom sustavu (uzevši u obzir to što katkad ima svoje znatne posebne interese). Adekvatnost kapitala u prosjeku iznosi 22 posto, a izdvojene rezervacije za loše kredite su dostatne. Nadalje, broj banaka u državnom vlasništvu je znatno smanjen, a njihov udjel u ukupnoj aktivni bankovnog sustava smanjen je sa 40,4 posto u 1999. na 6,2 posto sredinom 2000. Istodobno je došlo i do povećanja stranog vlasništva nad hrvatskim bankama te se udio stranog vlasništva u aktivni bankovnog sustava povećao sa 40 posto na 76 posto u istom razdoblju. S rastom broja banaka u inozemnom vlasništvu u bankovni su sustav unesena dodatna stručna znanja i pojačana je konkurencija te je vjerojatno da će doći do daljnjeg poboljšanja kreditnih politika.

Predstavnici MMF-a s pravom ukazuju na otvoreno pitanje koje je nešto detaljnije raspravljeno u ovogodišnjem Izvješću predstavnika MMF-a, a to je odobravanje bankovnih kredita (indeksiranih) u stranoj valuti potencijalno neosiguranim dužnicima. Iako su podaci nepotpuni ili nisu navedeni, vjerojatno je da nisu svi krediti nefinancijskom sektoru osigurani (što treba promatrati odvojeno od neto otvorene duge devizne pozicije od 458,4 milijuna američkih dolara, koju nadzorna tijela nastoje smanjiti spuštajući granicu otvorene pozicije sa 30 posto na 25 posto jamstvenoga kapitala). Nadzorna tijela su izuzetno svjesna rizika te su o tome raspravljala s poslovnim bankama. Novo, inozemno vlasništvo nad bankama je pridonijelo poboljšanju njihovih kreditnih politika, a neke od banaka interno poduzimaju napore kako bi smanjile broj kredita nominiranih ili indeksiranih u stranoj valuti. Također, mnoge banke sada ugrađuju u kreditne ugovore sa stanovništvom postupke naplate bez posredovanja suda, čime se olakšava naplata kredita. Misija zadužena za Program za procjenu financijskog sektora (engl. Financial Sector Assessment Program, FSAP) će bez sumnje također dalje ispitati to pitanje krajem ove godine.

Strukturne promjene

Nezaposlenost je i dalje visoka (otprilike 15 posto, prema metodologiji Međunarodne organizacije rada), a s obzirom na planirano smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru i proces privatizacije vjerojatno neće ubrzo doći do njezina znatnog smanjenja. U 2001. je planirano smanjenje zaposlenosti u središnjoj državi veće od

10.000 (5,5 posto zaposlenih u javnom sektoru), osobito u Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu obrane.

Istodobno je ostvaren veliki napredak u privatizaciji mnogih poduzeća u (djelomičnom) državnom vlasništvu. Nakon imenovanja nove uprave Hrvatskog fonda za privatizaciju (HFP) početkom 2001. tristo dvadeset i jedno (321) insolventno poduzeće, koje je upošljavalo oko 11.000 osoba, nedavno je otišlo u stečaj te su u postupku likvidacije. Nadalje, HFP namjerava do kraja ove godine prodati iz svoga portfelja dodatnih tristo dvadeset i sedam (327) poduzeća (koja upošljavaju više od 50.000 osoba) i koja čine oko dvije trećine poduzeća koje HFP treba privatizirati. Potrebno je napomenuti da je HFP odgovoran za privatizaciji svih poduzeća, osim 10 velikih poduzeća (među koja se ubrajaju INA-a, HEP i HT), te da u proračunu, razborito, nisu uopće predviđeni prihodi koji bi proistekli iz postupaka privatizacije koje će provesti HFP.

Zahvaljujući nedavnom primitku u članstvo WTO-a, potpisivanju Sporazuma o slobodnom trgovanju s Bosnom i Hercegovinom i ostalim partnerima iz regije i napretku u sklapanju Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju EU, došlo je do daljnjeg smanjena carina. Hrvatskoj je dodijeljen rejting "1" prema Fondovu indeksu ograničenosti trgovine, koji je svrstava među najotvorenija gospodarstava.